NHỮNG ĐỊNH HƯỚNG TRONG VĂN KIỆN ĐẠI HỘI XIV VỀ XÂY DỰNG VĂN HOÁ SỐ - VẬN DỤNG TRONG XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HOÁ SỐ Ở TRƯỜNG SĨ QUAN CHÍNH TRỊ

Nguyễn Thị Ngọc Dung
Khoa Văn hoá, Ngoại ngữ - Trường Sĩ quan Chính trị

Tóm tắt: *Bài báo phân tích định hướng Đại hội XIV về xây dựng văn hóa số, coi đây là động lực phát triển đất nước. Tác giả xác định văn hóa số là sự kết hợp giữa giá trị truyền thống và quy tắc ứng xử mạng. Đồng thời, bài viết đề xuất 5 nhóm giải pháp tại Trường Sĩ quan Chính trị: nâng cao nhận thức, hoàn thiện quy chế, đổi mới giáo dục, đầu tư hạ tầng và xây dựng không gian mạng lành mạnh nhằm củng cố bản lĩnh chính trị và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trước các tác động tiêu cực trên không gian mạng.*

Từ khóa: *Đại hội XIV; Văn hóa số; Trường Sĩ quan Chính trị; Chuyển đổi số; Nguồn lực nội sinh.*

DIRECTIONS IN THE DOCUMENTS OF THE 14TH NATIONAL CONGRESS ON BUILDING A DIGITAL CULTURE - APPLICATION IN BUILDING A DIGITAL CULTURE ENVIRONMENT AT THE POLITICAL OFFICER SCHOOL

Abstract: *This article analyzes the guidelines of the 14th National Congress on building a digital culture, considering it a driving force for national development. The author identifies digital culture as a combination of traditional values and online codes of conduct. Simultaneously, the article proposes five groups of solutions at the Political Officer Training School: raising awareness, improving regulations, innovating education, investing in infrastructure, and building a healthy cyberspace to strengthen political resolve and protect the Party's ideological foundation against negative impacts in cyberspace.*

Keywords: *14th National Congress; Digital culture; Political Officer Training School; Digital transformation; Endogenous resources.*

Nhận bài: 12/05/2026 Phản biện: 12/06/2026 Duyệt đăng: 15/06/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng không chỉ là một sự kiện chính trị có ý nghĩa tổng kết nhiệm kỳ, mà còn đánh dấu bước phát triển mới trong tư duy, nhận thức và định hướng chiến lược của Đảng đối với con đường phát triển đất nước. Trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 có sự hình thành và phát triển mạnh mẽ của hệ thống dữ liệu lớn (Big Data), kết nối vạn vật, trí tuệ nhân tạo (AI), blockchain,... đã thúc đẩy mạnh mẽ hoạt động chuyển đổi số, phát triển kinh tế số, xã hội số. Những yếu tố đó đã làm thay đổi nhanh chóng mọi mặt của đời sống chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội, đồng thời tác động làm thay đổi tư duy, nhận thức, thái độ, hành vi, lối sống của con người. Trong xã hội đã bắt đầu hình thành những hệ thống những chuẩn mực đạo đức, ứng xử, văn hoá trên môi trường mới đó là không gian số.

Tại Đại hội XIV, Đảng ta đã kế thừa và phát triển tư duy lý luận về văn hóa, xác lập những định hướng chiến lược mang tính đột phá, coi văn hóa là sức mạnh nội sinh quan trọng của phát triển, khẳng định mục tiêu: *"Phát triển con người toàn diện và xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc để văn hoá, con người Việt Nam thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, động lực phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc*". Để xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, Đảng ta đã đề cập đến những nhiệm vụ mới, phù hợp với sự vận động, phát triển của chính lĩnh vực văn hoá như: *"Phát triển các ngành công nghiệp văn hoá gắn với xây dựng thương hiệu quốc gia; xây dựng và hoàn thiện thị trường sản phẩm và dịch vụ văn hoá; xây dựng văn hoá trong kinh tế và trong chính trị; xây dựng môi trường văn hoá số..."*. Qua đó cho thấy nhiệm vụ xây dựng môi trường văn hoá số là một trong những nhiệm vụ mới được xác định nhằm đưa văn hoá trở thành một trong những thành tố cấu thành nên chuyển đổi số quốc gia.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Những định hướng trong văn kiện đại hội xiv về xây dựng văn hoá số

Về mặt bản chất văn hoá số là một phạm trù của văn hoá và phản ảnh mối quan hệ giữa văn hoá, con người và công nghệ. Văn hóa trong xã hội loài người được hình thành trong thời gian dài, qua hàng trăm năm, hàng nghìn năm; trong khi xã hội số là vấn đề rất mới, đang hình thành trong thời gian gần đây dưới sự bùng nổ của khoa

học công nghệ, chuyển đổi số. Theo Cẩm nang chuyển đổi số của Bộ Thông tin và Truyền thông: *"Văn hóa số có thể hiểu văn hóa số là các quy tắc ứng xử, chuẩn mực đạo đức của con người trong môi trường số"*. Vì vậy, việc xây dựng môi trường văn hoá số có vai trò góp phần mở rộng không gian sáng tạo, lan toả các giá trị văn hoá truyền thống vượt qua giới hạn thời gian, không gian. Xây dựng văn hoá số còn góp phần hình thành con người Việt Nam trong thời đại số với những chuẩn mực đạo ứng, ứng xử văn hoá, có khả năng sử dụng và làm chủ công nghệ số. Môi trường văn hoá số lành mạng tạo "lá chắn mềm" nâng cao khả năng "miễn dịch tư tưởng" cho người dùng mạng góp phần quan trọng xoá bỏ văn hoá xấu độc và đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái trên không gian mạng. Xác định vai trò quan trọng của nhiệm vụ xây dựng môi trường văn hoá số trong bối cảnh mới, Đại hội XIV đã có những định hướng quan trọng về phát triển văn hoá nói chung và xây dựng môi trường văn hoá số nói riêng. Đặc biệt Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 07/01/2026 về phát triển văn hoá là sự cụ thể hoá quan điểm, đường lối của Đại hội XIV về phát triển văn hoá. Nghiên cứu Văn kiện Đại hội XIV về các vấn đề phát triển văn hoá nói chung cũng như xây dựng môi trường văn hoá số có thể thấy một số định hướng mới như sau:

Thứ nhất, khẳng định một cách rõ ràng hơn về vai trò của văn hoá, Đại hội XIV tiếp tục phát triển quan điểm từ Đại hội XII và XIII theo hướng phát triển con người là một trong sáu nhiệm vụ trọng tâm của nhiệm kỳ. Quan điểm của Đại hội XIV nhấn mạnh rõ văn hoá không chỉ là mục tiêu mà còn là nguồn lực nội sinh cho sự phát triển: "văn hóa là nền tảng tinh thần, mục tiêu, động lực, sức mạnh nội sinh quan trọng trong phát triển nhanh và bền vững đất nước, là "tài nguyên", "sức mạnh mềm" của quốc gia". Đây là cách tiếp cận thể hiện sự chuyển biến nhận thức về vị trí của văn hoá trong mô hình phát triển quốc gia, văn hoá trở thành nguồn lực nội sinh, động lực và hệ điều tiết phát triển đất nước.

Thứ hai, xác định yêu cầu xây dựng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam trong thời kỳ mới. Trong bối cảnh toàn cầu hoá và chuyển đổi số việc "xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiến tiến, đậm đà bản sắc dân tộc đồng bộ trên nền tảng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam" là một nền tảng có tính định hướng cho việc xây dựng môi trường văn hoá, đặc biệt là sự xuất hiện của môi trường văn hoá số. Sự bùng nổ của khoa học công nghệ, trí tuệ nhân tạo, mạng xã hội, mạng internet tạo nên không gian văn hoá mới, con người được tiếp cận văn hoá trong không gian phẳng, đa chiều. Các yếu tố văn hoá tốt đẹp và văn hoá xấu độc dễ dàng thâm nhập vào mọi khía cạnh của đời sống văn hoá con người. Do đó định hướng cụ thể các hệ giá trị này góp phần định hướng giáo dục con người nhất là thế hệ trẻ một cách toàn diện, có hệ thống, có chiều sâu.

T*hứ ba, nhấn mạnh quan điểm xây dựng con người Việt Nam toàn diện trong thời đại số*. Sự phát triển của khoa học công nghệ, trí tuệ nhân tạo đặt ra yêu cầu con người phải thực sự làm chủ công nghệ chứ không phải lệ thuộc công nghệ. Do đó, Đại hội XIV nhấn mạnh nhiệm vụ: "Phát triển toàn diện con người về đạo đức, trí tuệ, ý thức dân tộc, tách nhiệm công dân, thượng tôn pháp luật, năng lực sáng tạo, thẩm mỹ, thể lực, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng số. Xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh, văn minh gắn với xây dựng, hoàn thiện con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa". Văn kiện Đại hội XIV xác định con người vừa là trung tâm vừa là chủ thể của quá trình phát triển. Trong giai đoạn phát triển mới, xây dựng con người Việt Nam không chỉ dừng lại ở việc bồi dưỡng tri thức hay nâng cao trình độ chuyên môn, mà phải hướng tới phát triển con người một cách toàn diện. Con người Việt Nam thời kỳ mới cần hội tụ đầy đủ các yếu tố về thể chất, tinh thần, học thức, văn hóa và tư tưởng. Cần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trong gia đình, nhà trường và xã hội và đặc biệt chú trọng việc xây dựng văn hóa ứng xử trên không gian mạng. Hiện nay không gian mạng là không gian rộng lớn, khả năng kết nối rộng, khó kiểm soát trực tiếp do đó mỗi con người cần trang bị kiến thức, kỹ năng đặc biệt là kỹ năng số để làm chủ công nghệ và tự bồi dưỡng văn hoá, chuẩn mực, đạo đức cho bản thân. Đồng thời giúp mỗi công dân nâng cao ý thức trách nhiệm khi tham gia môi trường số, lan tỏa thông tin tích cực, đấu tranh với các thông tin sai trái, độc hại, góp phần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cả ở không gian thực và không gian số.

Thứ tư, nhấn mạnh nhiệm vụ bảo tồn và phát triển các giá trị di sản văn hóa truyền thống của dân tộc gắn với chuyển đổi số. Phát triển mạnh các ngành công nghiệp văn hóa, thị trường sản phẩm

và dịch vụ văn hóa, đặc biệt là các sản phẩm văn hóa trên nền tảng số. Điều này phản ánh sự thích ứng của tư duy phát triển văn hóa trước những biến đổi nhanh chóng của kinh tế tri thức và xã hội số. Đại hội XIV xác định chuyển đổi số không chỉ là lựa chọn mà còn là yêu cầu tất yếu, đó là đột phá chiến lược, động lực thúc đẩy lực lượng sản xuất mới, kinh tế số, xã hội số và kinh tế xanh. Từ đó xác định gắn phát triển văn hoá với chuyển đổi số quốc gia trong đó: "Lấy khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia là động lực chính". Kết hợp giữa bảo tồn, phát triển văn hoá truyền thống với ứng dụng khoa học công nghệ hiện đại góp phần lan toả các giá trị văn hoá dân tộc Việt Nam. Đồng thời, đưa văn hoá trở thành một trong những bộ phận cấu thành của chuyển đổi số quốc gia, góp phần để văn hoá số tạo nguồn lực thúc đẩy kinh tế số, xã hội số.

Thứ năm, Đại hội XIV xác định gắn phát triển văn hoá với khát vọng phát triển đất nước và sức mạnh mềm quốc gia. Đây là quan điểm thể hiện tư duy và tầm nhìn chiến lược trong bối cảnh mới nhất là khi các thế lực thù địch lợi dụng văn hoá và không gian mạng làm mục tiêu tấn công. Quan điểm chỉ đạo của Đại hội XIV xác định: "Khơi dậy mạnh mẽ truyền thống yêu nước, khát vọng phát triển, tinh thần đoàn kết, ý chí tự chủ, tự tin, tự lực, tự cường tự hào dân tộc; phát huy sức mạnh văn hoá, con người thành nguồn lực nội sinh và động lực mạnh mẽ cho sự phát triển". Phát triển, lan tỏa các giá trị văn hóa và chuẩn mực đạo đức; tăng cường "sức đề kháng" của văn hóa, phòng chống "xâm lăng" văn hóa; bài trừ các hình thức văn hóa lai căng, hủ lậu, ảnh hưởng đến thuần phong mỹ tục; đấu tranh, phản bác những luận điệu xuyên tạc lịch sử, văn hóa và truyền thống cách mạng. Từ đó xây dựng ý thức chủ động đấu tranh trên mặt trận mới đó là không gian mạng nhằm bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ các giá trị văn hoá truyền thống dân tộc và đấu tranh phòng ngừa các thông tin, văn hoá xấu độc bên ngoài.

2.2. Vận dụng trong xây dựng môi trường văn hoá số ở trường sĩ quan chính trị

Trong bối cảnh mới, việc phát triển văn hoá, con người Việt Nam nói chung và xây dựng môi trường văn hoá số còn đối mặt với nhiều thách thức như khi chuyển đổi số làm gia tăng sản phẩm văn hóa; gia tăng khả năng tiếp cận sản phẩm văn hóa của các tầng lớp nhân dân; thúc đẩy sản xuất văn hóa và tiêu dùng; sự tham gia của các chủ thể ngoài nước trong sản xuất các sản phẩm văn hóa; an toàn an ninh thông tin, an ninh văn hóa… Các thế lực thù địch lợi dụng thành tựu của khoa học công nghệ để chống phá Đảng, nhà nước, chế độ. Những tác động tiêu cực của truyền thông xã hội, các cách thức thông tin giao tiếp trên không gian mạng với những "nguy cơ", "bất trắc" khó lường... Từ đó việc xây dựng môi trường văn hoá số trở thành yêu cầu tất yếu của thời đại.

Quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng trong Đại hội XIV về phát triển văn hoá nhất là nhiệm vụ xây dựng môi trường văn hoá số, Trường Sĩ quan Chính trị đã tổ chức nghiên cứu, quán triệt, học tập nghị quyết đại hội tới toàn thể cán bộ, đảng viên; từng bước hiện thực hoá, đưa Nghị quyết Đại hội vào thực tiễn nhiệm vụ. Đặc biệt với vai trò là nơi đào tạo đội ngũ sĩ quan chính trị cấp phân đội cho toàn quân, việc xây dựng môi trường văn hoá số ở Nhà trường là nhiệm vụ cấp thiết. Qua đó cần vận dụng thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản nhằm xây dựng môi trường văn hoá số ở Nhà trường như sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng về vị trí, vai trò của xây dựng môi trường văn hoá số ở Nhà trường. Việc xây dựng môi trường văn hoá số góp phần nâng cao chất lượng giáo dục tư tưởng, huấn luyện, quản lý bộ đội; củng cố bản lĩnh chính trị cho quân nhân; định hình chuẩn mực văn hoá, đạo đức của "Bộ đội Cụ Hồ trong thời đại số; tạo trận địa tư tưởng vững chắc trên không gian mạng. Qua đó cần tiếp tục tổ chức tuyên truyền, giáo dục, phổ biến kiến thức, kỹ năng số, Luật an minh mạng, Bộ quy tắc ứng xử trên mạng xã hội và các quy định về an toàn, bảo mật... Chú trọng giáo dục ý thức của quân nhân khi tham gia mạng xã hội, rèn luyện khả năng nhận diện, phản bác trước các thông tin xâu độc.

Hai là, hoàn thiện quy chế, quy tắc chuẩn mực văn hoá số trong Nhà trường. Song song với việc xây dựng thiết chế văn hoá ở các đơn vị cần bổ sung các nội dung như ban hành quy chế sử dụng thiết bị thông minh, mạng Internet, mạng xã hội. Nâng cấp các phần mềm quản lý dự liệu và đưa các sáng kiến ứng dụng công nghệ số vào thực tiễn. Tưng bước hình thành những tiêu chí của quân nhân số qua đó gắn tiêu chí này với đánh giá chức trách nhiệm vụ được giao.

Ba là, đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục theo hướng tiếp cận công nghệ số và phương pháp dạy học hiện đại. Song song với các hình thức dạy học, phương pháp dạy học truyền thống

cần tích hợp nội dung chuyển đổi số như bài giảng E-leaning, kiểm tra trực tuyến, mô phỏng…. Qua đó nâng cao chất lượng bài giảng, tạo sự sinh động, hứng thú cho học viên. Đồng thời, định hướng cho học viên về cách tiếp cận, sử dụng trí tuệ nhận tạo sao cho phù hợp với đặc thù môi trường Quân đội. Khuyến khích học viên ứng dụng công nghệ số trong chuẩn bị các nội dung thảo luận, thực hành theo đặc thù môn học.

Bốn là, đồng bộ phát triển hạ tầng số trong quản lý, học tập. Tiếp tục đầu tư hạ tầng, hệ thống LMS, thư viện số, kho học liệu mở, lớp học thông minh, mô phỏng huấn luyện. Đẩy mạnh số hoá các tài liệu lý luận chính trị, lịch sử, văn hoá, nghiệp vụ để phục vụ học tập, nghiên cứu mọi lúc, mọi nơi. Đặc biệt cần tăng cường bảo đảm an toàn, an ninh thông tin thông qua các giải pháp kỹ thuật bảo mật, kiểm soát truy cập, phân quyền dữ liệu. Đồng thời huấn luyện kỹ năng an toàn thông tin cho cán bộ, giảng viên, học viên, nhân viên, chiến sĩ để phòng ngừa rủi ro rò rỉ, tấn công mạng.

Năm là, xây dựng không gian văn hoá số lành mạnh nhằm tạo sân chơi bổ ích cho quân nhân. Phát triển các kênh truyền thống chính thống, nội dung được kiểm duyệt như wedsite, fanpage, diễn đàn, các trang mạng xã hội… Xây dựng hệ sinh thái số bằng cách xây dựng nội dung đa dạng, hấp dẫn, sinh động, phù hợp với đặc thù Quân đội, bảo đảm tính bí mật quân sự. Khuyến khích sáng tạo các nội dung văn hoá tích cực để lan toả hoạt động của Nhà trường, các đơn vị và tuyên truyền hình ảnh đẹp của "Bộ đội Cụ Hồ" tới cán bộ, học viên và quần chúng.

III. KẾT LUẬN

Đại hội XIV có ý nghĩa bước ngoặt trên con đường phát triển đất nước, đại hội vừa tổng kết nhiệm kỳ vừa đề ra đường lối phát triển đất nước trong giai đoạn tiếp theo. Trong đó xác định nhiệm vụ xây dựng môi trường văn hoá số hiện nay là một nhiệm vụ mới có tính cấp thiết là yêu cầu tất yếu của thời đại mới. Để xây dựng môi trường văn hoá số cần quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng về phát triển văn hoá. Đồng thời xây dựng môi trường văn hoá số cần bảo đảm vừa phát triển văn hoá vừa thúc đẩy chuyển đổi số quốc gia nhằm tạo động lực để đưa đất nước phát triển.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Thông tin và Truyền thông, Cẩm nang chuyển đổi số, Nxb Thông tin và Truyền thông, Hà Nội

Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV (tập I, II), Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2026